

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za člana izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Telefon šte. 3478.
Ček. račun 13.562.

Beseda o nalogah članov.

I.

Naloga in cilj razrednih strokovnih organizacij je, socialni položaj delavstva, predvsem izboljšati delovne in mezne razmere in iz proletarcev, trpečih pod meznim suženstvom kapitala, narediti svobodne in samozavestne ljudi.

Razredne strokovne organizacije se trudijo priboriti delavstvu človeku dostojno existenco in osvoboditev dela od vsakega izkoriščanja in zlorabljanja.

Ta cilj se pa da doseči le, ako se današnji kapitalistični način produkcije spremeni in na mesto njega pride po načrtu organizirano, potrebe človeka upoštevajoče kolektivno gospodarstvo. Naloga organizacij je, kakor je iz tega razvidno, težka, raznovrstna in obsežna. Ona ne obsega samo zaštite delavstva pred kapitalistično kršitvijo socialnih zakonov in v zahtevah in borbi za večje mezde in krajši delovni čas, nego tudi izdelavo in borbo za socialnopolitično in delavsko-zaščitno zakonodajo in popolnejši gospodarski in organizacijski družabni red.

Kolikor raznovrstne so naloge naših razrednih organizacij, toliko bolje po načrtu in zavestno mora biti delovanje članov in zaupnikov in popolnoma složno in v soglasju se mora vse to vršiti. Za najmanjši napredek in za veliki uspeh velja predpogoj, da je delavstvo trdno organizirano in da stoje člani zvesto v organizaciji, da na vseh poljih in panogah v organizaciji sodelujejo. Brez trdne organizacije in brez notranje discipline, ki jo rodi brezmejno zaupanje, kakor tudi brez sodelovanja vsakega posameznika, ni misliti na moč organizacije in na njen vpliv. Ako se pa vsak posamezni član zaveda svoje naloge in sodeluje v vsakem vprašanju, tedaj pa je moč in veljavo organizacije kolosalna.

Skupno delovanje, takozvana enotna fronta, je za pozdraviti le, če v takem nastopu ni kje kakšnega drugega namena in če se v odločilnem trenutku to ali ono krilo ali celo center enotne fronte ne spozabi, da se tako izrazimo, in ne omahne, nego, pa četudi v nevarnosti pogina, vzdrži na odkazanem mestu.

Če samo mimogrede pogledamo, kaj vse smo si morali priboriti in kakšne napore pretrpeti, nam mora biti tudi jasno, da se brez borbe ne da nič doseči, da nam nekdo tretji, proč od nas stoječi, ne da nič, pa če ga še toliko prosimo. Kapitalizem se zmehta le s silo. In čim večja je moč, tem mehkejši je kapitalizem in obratno.

In vendar vkljub vsemu lahko rečemo, da se vse izvršeno delo, vsi napori in vse uspešno delovanje organizacij vse premalo cenijo in vse premalo priznava. Borba za vsako malenkost, ki bi se sicer morala samoobsebi delavcu priznati, zahteva danes mnogo napora in požrtvovalnosti. Ne bomo govorili o osemurniku, ki se ga trudijo vzeti in so ga ponekod že uničili, ne o pravilniku o delavskih zaupnikih, ki danes, dasi skrajno pomanjkljiv, več ne velja, nego naj omenimo samo razne intervencije. Ze te intervencije zahtevajo celega moža, a vendar jih delavstvo skoraj ne ceni, pa četudi so mu pomagale. Tu treba, da vsak član to glasno svojemu sotrpinu obraziloži in ga tako navduši za organizacijo. S tem se uspehi organizacije razglase in pokažejo v svoji veličini, ki potem one, ki še niso organizirani,

Kam vodi naša pot?

Delavec, zavedaj se, da je član delavskega razreda in da je izkoriščen od delodajalca, zna najti pravo pot. Zna, kam mu je iti. Vkljub polenom, ki se mu mečejo pod noge, hiti k svojemu cilju.

Sodrug! Delajte vsi, da se uniči indiferentnost vaših še neorganiziranih sotrpinov, da bo vsak stal v vrsti armade, ki se bori za zboljšanje svojega položaja. Delajmo vsi na to, da bodo naše strokovne organizacije strnjena falanga. Delajmo vsi na to, da izgine iz delavskih vrst prazno govoričenje in obrekovanje, od kate tega ima korist le kapitalizem. Ne razdora med nami, nego enotnost v naših nastopih in moč v naših organizacijah. Ker naš boj gre ne samo za zvišanje mezd, nego za dosego večjih pravic delavstva in za naš končni cilj.

pripeljejo v organizirane vrste. Doživljamo pa mesto tega, da neodgovorni elementi in poklicni organizacijski razdirači naše organizacije obrekujejo na ogaben način ter kupičijo vsemogoče laži in izmišljotine. Člani strokovnih organizacij pa ne samo, da energično ne stopijo v bran za svojo organizacijo, skomigajo z rameni, nekateri celo z naslodo poslušajo in se zabavajo, ali pa iščejo celo dlake v jajcu. In mesto, da bi to dlako, ako jo vidijo, vzeli in odstranili, jo še množe z drugimi dlakami, ustvarjenimi od obrekovalcev in razdiračev organizacij.

Ako pa hoče razredna organizacija na zunaj nastopati proti kapitalizmu močna in vplivna, mora biti pred vsem na znotraj utrjena, morajo se vsi člani z njo čutiti tesno vezane in tako nastopati proti vsakemu, pa bodisi kdorkoli, energično in odločno. Kdor spada k organizaciji kot član, si mora tudi šteti v dolžnost, da ji služi zvesto in z zavestjo, da strokovna organizacija lahko nastopa uspešno proti kapitalizmu, ako je dobro disciplinirana. Zato si mora vsak član šteti v strogo dolžnost, da brani svojo organizacijo pred vsakimi napadi.

Samozavest in vera v svojo organizacijo mora biti v polni meri in takrat si bo marsikdo premislil, napadati organizacijo, katere član ni in ne more biti. Morebitne napake ne obešati na veliki zvon v zabavo kapitalizmu in sovražnikom organizacij, nego jih razmotrivati v organizacijskem krogu.

Tako treba, da delamo. In če bomo tako delali, bodo uspehi naših

organizacij rodili lep sad in delavec, danes smatran kot suženj, bo stal pred delodajalcem kot enakovreden član človeške družbe, kot človek.

Šturki lazijo na plan.

»Obrtniški krogi zatrjujejo v svojih izjavah, da je treba pregledati tudi socialnopolitične zakonodaje, da smo šli v naši državi prehitro k hipermodernosti in mehanizaciji prava. Zakon o osemurniku, o odpiranju in zapiranju trgovin po njihovem mnenju ne odgovarja dejanskemu gospodarskemu stanju.«

Slovenec, št. 10 ex 1929.

Tako torej! Gospodarske organizacije in gospodarski krogi so s tem pokazali, kakšne plemenite in nesebične sorte je njihov patrijotizem in njihovo zavzemanje za ureditev države. Prva in glavna njihova želja v tem trenutku ni ureditev države, rešitev notranjega spora — ne, prava in glavna njihova državotvorna in patrijotska misel je bila, da se udari po delavstvu, da se mu podaljša delovnik in odvzamejo socialno politične pridobitve!

Kako nesebičen, plemenit in lep je patrijotizem naših privrednikov!

Značilna, preznačilna je ta njihova zahteva, postavljena ravno te dni, ko bi morale misli naših »privrednikov« krožiti v nekoliko širšem, bolj občedravnem in občenarnem krogu. Ali pri naših »privrednikih« je že tako. Prvo in glavno jim je danes kot včeraj demontiranje socialnih pravic delavstva, podaljšanje delovnega urnika, ukinitve delavske zaštite, delavskega zavarovanja, itd., kratko-

malo utrditev gospodarstva na račun najbednejših, na račun proletarijata.

Da so ravno v tem trenutku postavili to svojo zahtevo, je dovolj karakteristično. Sedanje stanje bi gospodje radi izrabili za nemoteno izkoriščanje in upropaščenje delavstva. Delavstvo — tako rezonirajo modrijani — se sedaj, ko se organizacije razpuščajo, ne more braniti — pa udri po njem, po njegovih več kot skromnih pravicah!

Počakali so, da nas najdejo razorožene, da planejo po nas!

Mi to pesem sicer poznamo, a znamo ji tudi leka.

Delavski sindikati so sredstva gospodarske in socialne obrambe delavstva, kakor so gospodarske organizacije gospodarskih krogov bojno sredstvo kapitalizma. Če smejo gospodarske organizacije zahtevati ukinitve delavskih pravic, smejo delavski sindikati, smejo delavci nastopiti v obrambo teh svojih pravic. In bodo nastopili.

Zato ni niti lepo, niti pošteno, niti patrijotsko, da se izrablja sedanje stanje, da se vzame delavstvu s strani delodajalcev poslednje pravice!

Namero gospodarskih krogov, ki je njih cilj, delavstvo docela zasušiti, naj si ogledajo zdaj tudi tisti delavci, ki še ne vidijo, da je tu razredni boj. Povemo kapitalistom to, da si delavstvo svoje skromne pravice in svojega 8-urnika ne pusti vzeti. Obepravi se ga lahko, a ne poniža.

Obrtniški krogi pa si naj prečitajo Jack Londona »Železno peto« in to posebno na strani 107—127 v I. knjigi in v II. knjigi str. 69. Kakor je tam zapisano, se bo zgodilo, ko pride čas.

Volitve delavskih zaupnikov ustavljene.

Ministrstvo za socialno politiko je izdalo uredbo, da se volitve delavskih zaupnikov sedaj ne izvrše in da ostanejo do nadaljne odredbe stari zaupniki. Tam pa seveda, kjer so volitve letos že izvršene, veljajo na novo izvoljeni delavski zaupniki.

Skoraj sigurno je gornji ukrep ministrstva socialne politike prvi atak na sedanje delavske pravice in na socialno zakonodajo, katere zmanjšanje zahtevajo gospodarski kapitalistični krogi v svojih spomenicah. Dolžnost delavstva pa je, da se sedaj še trdneje oklene svojih razrednih strokovnih organizacij, da se v njih bori ne samo za ohranitev dosedanjih pravic, ampak še za nadaljno zboljšanje svojega položaja. Čim močnejša je strokovna organizacija, tem uspešnejše so zahteve delavstva.

Delavstvo naj vzame to v vednost, delavski zaupniki pa naj vrše svoje funkcije neprekinjeno dalje in sicer vedno in povsod roko v roki z organizacijo.

Kapitalisti kriče proti sedanji zakonodaji, delavstvo pa bo stalo budno na straži, da odbije naskok kapitalizma. Zaupniki se morajo uveljaviti povsod in institucija zaupnikov mora obstati in se njen delokrog še razširiti.

Peti januar 1929.

Ustava ukinjena. — Parlament zapečaten. — Zakon o kraljevski oblasti. — Poostreitev zakona o zaščiti države in tiskovnega zakona.

Peti januar 1929 je postal zgodovinski dan in bo zapisan v zgodovini Jugoslavije na novi stranici njene zgodovine in podčrtan. S petim januarjem se je priznalo, da je meščanska demokracija doigrala svojo vlogo. Zgodilo se je to ravno ob deset-

letnici postanka Jugoslavije. Korupcija, nesposobnost in izrabljanje vsega in vseh, izmožgavanje delavstva do skrajnosti je doseglo točko, kjer se je razpočila.

Ko je nastala Jugoslavija, so se postavili takoj ob njenem rojstvu veliki problemi. To so socijalni, gospodarski in narodnostni problemi. Ti problemi se ne morejo reševati abstraktno, ker so vezani na žive interese socijalnih razredov in narodov. V začetku je meščanstvo mislilo, da je že dovolj, da se od reševanja teh problemov izključi delavstvo. Toda nasprotstva so rasla vseeno, ker so rasla gospodarska in nacionalna nasprotstva. Pred temi problemi je meščanska demokracija odpovedala. Na njeno mesto je morala stopiti druga oblika države, kakor se to dogaja povsod v celni vrsti drugih držav v Evropi.

Za proletarijat to ni nič posebnega in nenavadnega. Proletarijatu se prej ni ničesar dovoljevalo, nego se ga samo izkoriščalo, pa tudi sedaj se mu ne daje ničesar.

Volitve delavskih zaupnikov so se sistirale do nadaljnjih odredbe. Proti socijalni zakonodaji kapitalisti pišejo spomenice, trdeč, da je za razvoj kulturnega nivoja taka moderna zakonodaja, kakor obstoja v Jugoslaviji, še škodljiva.

Kaj bi govorili, ko pa se vsak dan in na vsakem koraku vidi, da se glede delavstva, o ponižanih in razžaljenih sploh ne vodijo računi.

Zato se mora delavstvo samo, kakor vedno, tudi v tej dobi, pobrigati in brigati za svoje interese.

O tem smo vedno govorili mnogo in klicali vse pod prapor strokovnih razrednih organizacij. O tem bomo še naprej vedno govorili in klicali.

Danes hočemo, z ozirom na razne izjemne, vse sodruga obvestiti o nastalem položaju. Smatramo to za potrebno, da vsak ve, kako stoji položaj in kako se ima ravnati.

Po demisiji vlade, kateri je načeloval dr. Korošec, so se izvršile na dvoru konzultacije voditeljev političnih strank, nakar je bil izdan iz dvoja komunike, ki je sporočil, da krize ni mogoče rešiti parlamentarnim potom.

V soboto, dne 5. januarja 1929, ob 10. uri zvečer je že bila imenovana nova vlada, v kateri je ministrski predsednik in notranji minister general Pera Živković, minister za socijalno politiko — pa dr. Drinković. Istočasno je izšel kraljev proglas na narod, v katerem se govori, da se ureditev in konsolidacija razmer v državi ni dosegla, zato se morajo iskati nove metode ter pripravljati nova pota. Parlamentarno delo in vse politično življenje je imelo vedno bolj negativno obeležje in zato je prišel čas, ko med narodom in kraljem ne more in ne sme biti več po-

sredovalca; zato se razpušča Narodna skupščina in ukinja ustava.

Istočasno je izšel zakon o kraljevski oblasti in vrhovni upravi, ki določa, da je kralj nosilec vse oblasti v državi, nastavlja in odpušča uradnike, imenuje ministre, izdaja in proglašča zakone.

Dne 6. januarja 1929 pa je bil v »Službenih Novinah« objavljen

zakon o dopolnitvah in izpremembah zakona o zaščiti države.

V izveščku se glasi:

§ 1. Kot zločin v smislu kazenskega zakona se bodo smatrala naslednja dejanja:

1. Pisanje, izdajanje, tiskanje in razpečevanje knjig, novin, plakatov ali objav, kojih namen je hujskati na nasilje proti državi in splošno ogrožanje javnega mira ali javnega reda. To velja tudi za vsako pismeno ali ustmeno propagando ali nagovarjanje drugih, naj bi spremenili politični ali socijalni red v državi z zločinom, nasiljem ali s kakršnokoli drugo vrsto terorizma.

2. Organiziranje, podpiranje ali ščuvanje članov posameznih udruženj, kojih namen je propagirati komunizem, anarhizem ali terorizem ali udruženj, za polastitev oblasti, kakor sploh onega, kar je navedeno v prejšnji točki.

3. Izdajanje v zakup ali kakršnokoli drugo odstopanje zgradb ali prostorov za zbiranje oseb, ki imajo za cilj pripravo ali delovanje za ustvaritev česa od onega, kar je navedeno v gornjih dveh točkah, ako je dotični, ki je zgradbe ali prostore odstopil, vedel, za kaj se bodo uporabili.

4. Organiziranje, združevanje ali propaganda, ki gre za to, da se izzivajo pobune, meteži, nepokorščina ali nezadovoljstvo med vojaštvom ali da se državljani ali vojniki ne odzivajo svojim vojaškim dolžnostim ali pa da se preprečuje, onemogoča ali omejuje proizvodnja, popravilo ali prenos vojnega materiala ali pa preskrba vojske s potrebščinami, kakor sploh vsaka propaganda proti ustanovi vojske, kakor tudi vsaka priprava, poskus ali izvršitev z namenom, da se porušijo ali uničijo objekti, ki služijo javnemu prometu, javnim ustanovam in potrebam.

5. Kdor stopi ali vzdržuje stike s kakršnokoli osebo ali družbo v inozemstvu z namenom, da prejme kakršnokoli pomoč od tam zaradi priprave za revolucionarno ali nasilno spremembo sedanjega političnega stanja v državi ali kakršnokoli drugo dejanje, predvideno v prejšnjih točkah, kakor tudi vsako propagando kakor inozemske osebe ali družbe od strani nekoga na teritoriji naše kraljevine, ako ta oseba ali družba delujejo proti sedanjim ureditvi, pravnemu redu in javnemu miru naše države.

6. Proizvajanje ali zbiranje orožja, priprav ali eksplozivnih snovi za enega izmed zgoraj označenih ciljev kakor tudi vsakršno skrivanje teh predmetov.

7. Priprava, poskus ali izvršitev umora kakršnegakoli organa v oblasti.

§ 2. Kdor zakrivi kakršnokoli krivično dejanje, navedeno v čl. 1 tega zakona, bo kaznovan s smrtjo ali z ječo do 20 let. Predmeti krivičnih dejanj bodo zaplenjeni. Osebe, ki vedo, da se pripravljajo zločini, navedeni v čl. 1, pa tega ne prijavijo pravočasno nositeljem državne oblasti, bodo kaznovane z ječo do 20 let.

Zaradi hitrejši in lažje izsleditve krivic je dovoljeno pristojnim oblastem, da vrše hišne preiskave tudi ponoči.

Razpust verskih in plemenskih strank.

§ 3. Kakor udruženja in politične stranke s cilji, ki so obeleženi v čl. 1 tega zakona, tako se prepovedujejo in razpuščajo vsa udruženja in politične stranke, ki vrše propagando ali prepričujejo druge, da je treba izpremeniti obstoječi red v državi.

Ravno tako se prepovedujejo in razpuste vse politične stranke, ki nosijo versko ali plemensko obeležje. Kdor organizira, podpira ali postane član take organizacije, se kaznuje, v kolikor to ne spada pod čl. 2 tega zakona, z zaporom do 1 leta in z globo do 50.000 Din.

§ 4. Ustanavljanje novih in obstoj obstoječih političnih društev, ki imajo druge cilje, kakor so navedeni v čl. 1 in 3. tega zakona, je vezano na posebno dovoljenje upravne oblasti (velikega župana) one oblasti, kjer ima društvo svoj glavni sedež.

Ako v roku od 1 meseca to dovoljenje ni izdano, je smatrati, da ustanovitev društva ni dovoljena. Kdor postane član takega društva, ali ga podpira, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev.

Ali je društvo političnega značaja, določa veliki župan one oblasti, kjer ima društvo svoj glavni sedež.

Prirrejanje shodov.

§ 5. Prepoveduje se prirrejanje shodov pod vedrim nebom ali v zaprtih prostorih, kakor tudi vse sestanke brez predhodnega dovoljenja pristojne policijske oblasti. Prijave za shod, odnosno sestanek je treba vložiti najpozneje tri dni poprej. V prijavi je treba naznačiti dnevni red shoda, odnosno sestanka. Kdor postopa drugače, bo kaznovan z zaporom do 3 mesecev in z globo do 5000 Din.

Na vsak shod ali sestanek bo pristojna policijska oblast poslala svojega uradnika kot komisarja, ki ima dolžnost, razpustiti shod v primeru kakršnekoli kršitve zakonov ali odredb.

Ravno tako je treba v istem roku izposlovati predhodno dovoljenje policijske oblasti za vse manifestacije in obhode. Kdor postopa drugače, kakor tudi oni, ki poslušajo zapovedi oblasti ob razpustu shodov, sestankov, manifestacij in obhodov, se kaznuje, v kolikor v tem dejanju ni druge krivice iz tega zakona ali iz drugega zakona, z zaporom do 6 mesecev.

Prepovedane stavke javnih nameščenec.

§ 13. Državni uradniki in uslužbenci, delavci vojnih administracij, uslužbenci samoupravnih teles, ki posamezno ali v večjem številu ali skupno prenehajo izvršiti svojo službo v cilju stavke, se kaznujejo z zaporom 6 mesecev do 3 let, hujskači in kolovodje tudi denarno do 10.000 Din, v kolikor ta dejanja ne bi spadala pod udar katerega drugega člena tega zakona. Z isto kaznijo se kaznujejo one osebe, ki so obtožene pasivne rezistence, kršenja pravilnega toka, poverjene jim službe ali dela. Minister notranjih del bo v sporazumu z ministrom vojne in mornarice izdal uredbo o pozivanju teh uradnikov, odnosno uslužbencev na vojne vežbe v takih slučajih.

§ 14. Osebe, ki poskušajo prepričati druge osebe, da ne delajo, se kaznujejo z isto kaznijo kot v čl. 13. tega zakona, ako njihovo dejanje ni ocenjeno za hujski pregrešek. Z isto kaznijo se kaznujejo ravnotako tudi osebe, ako se ne razidejo na poziv oblasti, da se odstranijo z mesta, kjer so se nedovoljeno zbrale.

Prepoved hujskanja.

§ 15. Kdor na javnih shodih v zaprtih ali odprtih prostorih, ali kje drugje nosi ali iznaša katere znake, zastave ali napise kot znak pozivanja ali hujskanja, da se ustvari javno mišljenje, da je treba zamenjati obstoječi pravni red z drugim, se kaznuje s kaznijo, predvideno v členu 3. tega zakona.

§ 16. Vsaka udeležba pri manifestacijah proti organom državnih oblasti se kaznuje z zaporom do 1 leta in denarno globo do 3000 Din.

Sodni postopek.

§ 17. Kadar je obtoženec pozvan k zaslišanju, pa se skriva, pobege ali ga sploh ni v mestu bivanja 3 dni po pozivu in se to ugotovi z uradnim poročilom pristojne oblasti, ga sodišče ne bo več pozivalo preko

Splošni delavski žepni koledar 1929

je docela pošel in še je povpraševanje po njem — Zato pozivljamo vse, ki so ga dobili v razpečevanje, da nam izvede, ako so še jim kateri ostali neprodani, takoj vrnejo. — Kdor pa še ni poslal izkupička, naj ga tudi pošlje.

službenih novin, niti preko njih vršilo obvestila, marveč bo vse sodne odloke, ki se mu imajo izdati, prilepilo na dom njegovega zadnjega stanovanja ali poslovnega bivališča in na sodni deski ter se smatra to za pravomočno važno glede štetja rokov.

§ 18. Tudi za dejanja iz tega zakona, zažrešena potom tiska, se uporabljajo predpisi tega zakona.

§ 19. Vsa kaznjiva dejanja po tem zakonu sodijo državna sodišča po svobodnem sodništvu prepričanju ter se smatrajo tožbe po tem zakonu za nujne, ki imajo prednost pred vsemi drugimi.

Isti dan je bil objavljen še

zakon o spremembah zakona o tisku.

Ta odreja:

§ 3. Čl. 9. zakona o tisku se menja in se glasi: Prepoveduje se razpečevanje novin in drugih tiskanih spisov, ako vsebujejo: 1. žalitev vladarja in članov kraljevega doma; 2. žalitev tujih vladarjev; 3. neposredno pozivanje državljanov, da se s silo menjajo državni zakoni; 4. težko žalitev javne morale; 5. izzivanje, mržnje proti državi, kot celini verskega ali plemenskega razlora in ravnotako kadar se posredno pozivajo državljani, da s silo menjajo zakone; 6. ako je v tiskanem delu podan zločin ali prestopek proti državi po kazenskem zakonu; 7. ako je v tiskanem delu zažrešeno dejanje, ki se kaznuje po zakonu o zaščiti javne varnosti in pravnega reda v državi; 8. ako vsebuje obrekovanje ali razžalitev državne oblasti.

§ 11. Člen 33. se menja in se glasi: Za kaznjiva dejanja in prestopek o tisku odgovarjajo skupno pisec, urednik, izdajatelj, tiskar in razpečevalec po določbah kazenskega zakona, zakona o zaščiti države, odnosno po odredbah zakona o tisku.

§ 14. Minister notranjih del lahko prepove nadaljnje izdajanje časopisov:

1. ako je list bil trikrat zaplenjen v enem mesecu.

2. ako list ne natisne v naslednji številki oblastnega popravila.

3. ako se denarna globa, na katero je bila odgovorna oseba obsojena, ne plača v 3 dneh.

Pod prepovedjo izhajanja lista se razume stalna prepoved izhajanja lista, v drugimi besedami: prepoveduje se nadaljnje izhajanje lista, čeprav bi bil prijavljen v drugi obliki ali z drugim obrazcem, kakor je list, ki je bil prepovedan.

Dne 8. januarja 1929 je bilo ustanovljeno v Beogradu

državno sodišče za zaščito države

ter je bil spremenjen zakon o državnem svetu.

Vse sodruga in sodružice opozarjamo, da ta zakon dobro prečitajo. Naj z vsemi močmi delajo na ojačanju svojih strokovnih organizacij. Brez organiziranosti je danes delavec in delavka osamljeno bitje, ki ga ne štiti nikdo.

Zato vsi v organizacijo!

STROKOVNI VESTNIK.

Savezni svet je zboroval.

V nedeljo, dne 6. januarja 1929 je zboroval na Jesenicah Savezni svet. Zborovanju je prisostvoval predsednik Strokovne komisije s. Jernejčič, za Oblastni odbor pa s. Strašek.

120 zaupnikov gorenjskega okrožja našega Saveza je soglasno obsodilo izdajalsko početje klerikalnih in narodnih strokovnih organizacij. 120 zaupnikov je manifestiralo idejo razrednega boja. To je znak, da se delavstvo KID zopet probuja in trumoma vstopa v svojo razredno bojno organizacijo.

Jesenški kovinarji vedo, ako hočejo imeti kdaj boljšo bodočnost, da si bodo zamogli isto izvojevati le s svojo bojno razredno organizacijo.

Savezni svet je razpravljal o vprašanju »Žičarjev« in njihovega akorda, ter odobril vse korake, ki so bili v tem pogledu zanje napravljeni.

Nadalje je Savezni svet odobril s strani našega volilnega odbora predloženo kandidatsko listo za volitve obratnih zaupnikov.

Savezni svet se obrača z apelom na vse delavstvo KID: »Pristopajte v svojo razredno organizacijo. Bodite njeni zvesti borci. Izvršujte navodila svojih organizacijskih zaupnikov.«

Delavstvu težke železne industrije.

Sodrug!

Gigantska borba naših sodrugov ob Reni in Porurju, katero ste z zanimanjem skozi tedne zasledovali, je bila pretekle dni končana — ali samo formalno.

Stvarno se ta boj vrši dalje, ter bo trajal tako dolgo, dokler delavstvo ne dobi svojih pravic. Ta veliki

boj je prinesel nam vsem dragoceno šolo:

Potrebo močne in disciplinirane organizacije, s katero je mogoče voditi napram železnemu kartelu uspešne borbe.

Eksekutiva »Sekcije delavstva težke železne industrije« za srednjo Evropo čestita nemškemu sodrugom k njihovem vztrajnemu zadržanju in organizacijski disciplini, s priznanjem, da se je ostalo delavstvo topilnic in plavžarn od njih mnogo naučilo.

Vam pa, sodrug, velja naš klic, Vam, ki ste videli brezobzirnost renških izkoriščevalcev, njihovo izvajanje in dalekosežnost:

Pripravimo se, da nam bo mogoče v pravem času parirati vse opasnosti, katere se nam pripravljajo.

Od Vas na predlanski konferenci izvoljena eksekutiva je v preteklih dneh zborovala v Pragi, ter pretresala položaj. Ona zna, da bo našla Vaše odobrenje, kadar Vas sklene pozvati:

V boj proti posledicam racionalizacije. V boj za ohranitev osemurnega delovnika tam, kjer je opasno, da se ga izgubi, in tam, kjer še ni uveljavljen.

Internacionalni kartel železnih magnatov nam vsiljuje dolžnost utrjevanja naše bojne organizacije.

V tem boju, ki bo neizbežen, da si ohranimo naše socijalno-politične pridobitve ter da damo delavstvu težke železe ind. nove spodbude, da pokaže nasprotnikom delavskega razreda svojo pripravljenost, smo sklenili:

Pozvati na dan 2. in 3. marca 1929 v Brno konferenco delavstva težke železne industrije iz Avstrije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, Rumunije in Jugoslavije s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo eksekutive.
2. Položaj delavstva srednjeevropske težke železne industrije (izkušnje boja nemških sodrugov).
3. Organizacijsko, mezno in socialno-politično vprašanje delavstva težke železne industrije.
4. Volitev eksekutive.
5. Razno.

Prepričani smo, da se boste našemu klicu odzvali. Savezi vseh držav bodo postavili svoje delegate in razposlali odgovarjajoče vprašalne pole.

Pripravite se za boj, za Vašo zaščito! Mi računamo na Vas!

Eksekutiva Internacionalne sekcije težke železne industrije.

Jesenice.

»Seksija težke železne industrije.«

Opozorjamo vse delavstvo, zaposleno pri KID na Savi, da smo radi hitrejšega in uspešnejšega delovanja porazdelili članstvo na odseke.

Od 1. februarja 1929, to je s 5. tednom v letošnjem letu, bodo člani plačevali svoje prispevke le izvoljenim pomožnim blagajnikom. Pomožni blagajniki bodo zbrane prispevke redno tedensko oddajali svojim odsekovim blagajnikom.

Članstvo je razdeljeno na sledeče odseke:

1. Odsek »Livarji« (jeklo- in železovarstva).
2. Odsek »Žičarji« (žičarna, mehčalnica, lužilnica, skladišče, cinkarna, galicariji).
3. Odsek »Ženskih delav« (zavijalnica, opekarna, pospravljalke pisarn).
4. Odsek »Žična valjarna« (vse tri izmene).
5. Odsek »Mrzla valjarna« (vse tri izmene).
6. Odsek »Žrebljarna« (vse tri izmene).
7. Odsek »Kurilnica« (vse tri izmene).
8. Odsek »Mizarji in tesarji«.
9. Odsek »Martinarji« (vse tri izmene).
10. Odsek »Pomožni delavci« (prostori, škarje, akordierji, razbijalnica in čuvaji).

Vse delavstvo gori navedenih obratov bo tudi svoje podpore prejelo pri svojih odsekovih blagajnikih.

Za vse informacije se je vedno obračati na svoje izvoljene predsednike odsekov.

Članstvo ostalih obratov oddaja svoje prispevke izvoljenim pomožnim blagajnikom, ki jih oddajajo direktno blagajniku podružnice.

Vsak član naj se pri svojem izvoljenem zaupniku o vsem točno informira.

Odsekovi blagajniki bodo skrbeli, da bodo pomožni blagajniki sprejemali redno in zadostno število lista »Delavec«.

Pomožni blagajniki naj pazijo radi, da da bodo člani plačevali redno svoje tedenske prispevke. Kdor je zaostal štiri tedne, zgubi pravico do prejemanja lista »Delavec«.

Kdor zaostane šest tednov, se brez pogojev črta ter zgubi vse pravice, ki so mu kot članu pripadale.

Vse potreben material dobe tajniki in blagajniki pri predsedniku podružnice, za kar naj se pravočasno zglašajo.

Nezgodno zavarovanje.

V zadnji številki »Delavca« nam je poslal OUZD popravek, v katerem se hoče prikazati, kako pravično da ta urad v interesu delavstva posluje. Ali v odstavku OUZD s pritožbo noče zavleči razsodbe, s pritožbo hoče le varovati korist nezgodnega zavarovanja itd., čudno dokumentira to varovanje koristi.

RUDARJI.

Zveza rudarjev Jugoslavije ob zaključku poslovnega leta 1928 svojim članom.

Ni naš namen, da na tem mestu razlagamo, kaj in kakšne boje je v pretečenem letu vojevala naša Zveza v prid svojim članom in s tem v zvezi vsega ostalega delavstva, ker to že vejo člani Zveze sami dovolj. Res je, da v obliki zavajevanja višjih mezd delavstvu Zveza v pretečenem letu ni dosegla pozitivnih uspehov in to ne po krivdi svoje neborbenosti, temveč po krivdi tistih tisoč rudarjev, kateri se še iz zasebnogostinstva nazirajo, ali pa iz strankarsko-politične zaslepljenosti niso prikopali do prepričanja, da je razredni boj življenje in brez življenja ni razrednega boja, in da se mora ta boj vojevati organizirano potom razredne strokovne organizacije, katere danes obstoja pod imenom Zveza rudarjev Jugoslavije.

Hočemo pa danes ugotoviti, da je ta Zveza tudi v pretečenem letu zastavila vse svoje moralne sile v to, da rudarsko delavstvo vsaj tega ne izgubi, kar že ima in to je v prvi vrsti osebnih delovnik, upoštevanje obstoječe socialno-zaslužne zakonodaje, varstvenih odredb pri delu, izboljšanje starostnega zavarovanja rudarjev itd. Koliko pa je bilo podrobnega intervencijskega dela, to vedo zopet prizadeti sami najboljši. To so razumeli njeni člani in to pričrta uvidevati, čeprav počasi, tudi že ostalo delavstvo. To je znak, da smo na pravi razredni poti in po kateri hočemo tudi v prihodnje korakati odločno naprej.

Če vzamemo, da je bilo pretečeno leto v splošnem en sam napad na delavstvo od strani podjetnikov, da je bila v začetku leta silna brezposelnost, ter da so mnogi rudniki zmanjšali število svojega delavstva na

Gospodje pri OUZD, ali smatrate nas delavce za tako malo razumevaljoče ali pa se hočete s takimi popravki delati norca iz nas.

Poglejte samo: Pritožbo, ki jo je OUZD napravil, more rešiti le sodišče delavskega zavarovanja pri stolu sedmorice v Zagrebu. To sodišče pa danes še ne posluje, ter najbrže še kakšne dve leti ne bo.

To pa vedo tudi gospodje pri OUZD, da bo še mnogo vode pretleko, predno se bodo te pritožbe rešile. Torej prosimo, da nam pošljete še nov popravek, ter nam povejte odkrito, da namenoma zavlačujete, ker bi drugače ne delali takih pritožb.

Drugič trdi OUZD, da izguba enega očesa pri kovaškem poklicu ne igra tolike važnosti, kakor pa n. pr. pri šoferju ali urarju.

Vidite, gospodje, s to trditvijo ste ga zopet jako polomili, posebno v obeh delavcev, to je tistih, ki delo poznajo. Torej je bila naša trditev povsem umestna in na pravem mestu, da bi bilo potreba vsem onim, ki tako trde, izbiti po eno oko, da bi se potem zamogli živeti v socialno zavarovanje delavcev.

Da je temu res tako, hočemo zopet dokazati. Tisti, ki je pritožbo sestavil in tisti, ki je omenjeni popravek dal, mečeta vse kovače v en koš. Ti gospodje mislijo, da je vseeno, tovarniški kovač ali pa vaški kovač. Zanje je beseda »kovač« merodajna in mislijo, da ako vaški kovač pribije konju podkovo pod koleno, da zamore isto narediti tudi tovarniški kovač in da zato ne potrebuje dveh očes.

Gospodje ne vedo, da je kovač, kakršni so v Zrečah, »delavec od kosa« in da ima stalno žareče železo pred seboj, ter da ga delo samo priganja. Ako ni zmožen vršiti tega dela, mora naravno iti k slabšemu, pri katerem pa je izgubil več kakor 50 odstotkov svojega zaslužka.

Nadalje je dokazano, da, ako je nekdo zgubil eno oko, mu dela ne prilike drugo še zdravo oko, posebno, ako je dotični prisiljen, da mora cel dan gledati v žareče železo.

S tem člankom ste pokazali, da vam je socialna zakonodaja poznana samo iz knjig. To nas potrjuje, da smo imeli mi v našem članku prav, ko smo trdili, da naše socialne zavode upravljajo danes ljudje, ki so prišli na ta mesta po milosti svojih strankarskih ministrov.

Mi pa zahtevamo, da bodo delavske ustanove res za delavce, da bolniška blagajna in nezgodno zavarovanje v resnici delavcu da olajšavo, ko ga zadene bolezen ali nesreča.

In ker so te ustanove izšle iz zahtev razredno-zavednega delavstva, mora v njih odločevati delavstvo. Zato naj se že enkrat razpišejo volitve.

minimum, da so celo nekateri rudniki ustavili svoje obratovanje, kar je imelo za posledico, da se je mnogo rudarjev izselilo v tujino, potem moramo priznati, da je naša Zveza v pretečenem letu tudi s te strani bila številčno težko prizadeta, da ne govorimo o materialni strani.

Pa ne samo s te strani je imela Zveza težkoče v svojem napredovanju, temveč še veliko več težkoč je imela s takozvanimi delavskimi strujami. Koliko gnojnice v obliki demagoškega podtikanja in blatenja s zlihi bernotovci na našo Zvezo in še več dekalisti. Sklicevali so sestanke, zborovanja, ja, celo konference za združenje v boju ne proti kapitalu, temveč proti naši Zvezi. Vsako delo Zveze so do skrajnosti izkritizirali in oblatili. Predvideli so rešitev proletarijata samo v razbitju naše Zveze.

Ali vse zastoji. Članstvo Zveze je slo s preziranjem mirno preko tega, dobro zavedajoč se svoje zgodovinske uloge, ki jo ima proletarijat v borbi s kapitalom. In ne samo, da je obstoječe članstvo vse napade nasprotnikov odbilo, tudi svoje vrste je naša Zveza pomnožila v preteklem letu za 323 novih borcev, kljub temu, da je imela Zveza v pretečenem letu težke izdatke, bo bilanca, ki jo bo dobilo članstvo v pregled, mnogo bolj vesela od lanske.

Tako moramo ob zaključku leta z mirno vestjo in v opomin izkoriščajočemu kapitalu ugotoviti, da so vse spletke nasprotnikov zaman, da bi nas razbili in da bomo tudi v prihodnjem letu šli s preziranjem preko njih. Zato kličemo našim članom: vztrajajte, a zavednemu rudarskemu delavstvu pa prožimo bratsko našo roko na svidenje v Zvezi rudarjev Jugoslavije in borbi za boljše bodočnost vseh rudarjev.

Vodstvo.

Rudarji hočemo svoje pravice — in za naše delo naš obstoj.

Če je kdaj rudarsko delavstvo občutilo bič kapitala tako, kakor ga letos v dobi največje konjunkturo, je težko verjeti. To velja osebno za rudarje, zaposlene pri Trboveljski družbi. Brezobzirnost, s katero se tukaj postopa napram delavstvu, presega že vse meje človeškega dostojanstva. Prednost v tem oziru nosi rudnik Kisovec pri Zagorju, kateri stoji pod vodstvom višjega nadzornika g. inž. Lapornika, najstarejšega slovenskega uradnika Trboveljske družbe in kateremu se še kljub približno tridesetletni službi pri TPD ni posrečilo, dokopati se do ravnateljskega mesta. Zakaj? Mi tega ne rečemo, ali lahko si svobodno mislimo. Ta »zakaj« je menda tudi vzrok njegovega postopanja in obnašanja napram delavstvu. Pa ne samo, da tretira ta gospod delavstvo do skrajnosti, tudi njemu podrejeni pazniki niso nič na boljšem. Vedni raporti in kazni jim že gredo tako na živce, da, ko zahteva vedno večjo storitev od njih, mu že zabrusijo v obraz: pa dajte proge popraviti in več ljudi za vzdrževanje obrata. Torej so ti revari, če prav po naše priganjači, vendar ljudje, ki imajo pravo do obstoja kot človek, in mislimo, da ni več daleč čas, ko bodo morali sprevideti, da spadajo tja, kamor spadajo rudarji, to je v razredno strokovno organizacijo ZRJ.

Sedaj pa preidemo k dejstvu samim. V začetku lanskega leta, ob priliki neke intervencije pri ravnateljstvu v Zagorju, se je sam ravnatelj g. inž. Loskot izrazil, da so kisovski rudarji jako pridni in da je on zelo zadovoljen z njimi. No, in čez leto je še nekako slo. Ko pa je pričela konjunktura, so pa naenkrat postali ti rudarji manj vredni. Zahtevalo se je od njih storitev, ki pod danimi razmerami (slab zrak, voda, slabe proge) ni bila izvedljiva. Za ne dovolj visoko storitev se je uvedla kazen v obliki črtanja sihte. Rudarji so bili s tem težko prizadeti. Rudarski zaupniki in Zveza rudarjev so tozadevno posredovali pri ravnateljstvu. Ravnatelj je izjavil, da bo odredil, da se bo obrat v Kisovcu popravil taklo, da bo spravljanje premoga mogoče; izjavil je, in kar se je tudi delavstvu službeno razglasilo, da se od sedaj ne sme več črtati sihtov vsled premale storitve, pač pa se bo krivce kaznovalo po obstoječem delovnem redu. Ali sedaj se je šele to kaznovanje v velikem pričelo. Gospodje so menda s tem mislili bolniško blagajno obogatiti. A rudarji, ki so bili s tem prizadeti pri grizljaju vsakdanjega kruha, so se potom svoje strokovne organizacije, Zveze rudarjev, pritožili na rudarsko oblast.

Rudarska oblast se je pozivu odzvala in dne 10. januarja se je vršila tozadevna preiskava na licu mesta. Kaj je ta preiskava dognala, še danes ne vemo, ker je to njih »Amtsgeheimnis«. Dosedaj smo izvedeli samo to, da je obratno vodstvo rudnika Kisovec službeno razglasilo vsemu delavstvu, da od sedaj naprej se ne bo nobenega več kaznovalo z denarno kaznijo vsled premale storitve, pač pa se ga bo odpustilo iz službe.

Tak je torej pravni red Trboveljske družbe. Izjavljamo pa javno, da bo ta »pravni red« prišel do ušes najvišjih forumov v državi. Zakaj, videti hočemo, ali je še kje pravica za trpinar-rudarja, ali je že res Trboveljska družba država v državi?

Vi rudarji pa vsi v Zvezo rudarjev Jugoslavije in glave kvišku!

J. Arh:

Svetovna premogovna kriza.

Dandnevno čitamo v časopisih o silni brezposelnosti rudarjev po celem svetu in pa o težkih bojih, ki jih vodijo potom svoje razredne sile za svoj bori obstanek. Tako vidimo, da ima že Anglija sama nad 1 milijon brezposelnih; za njo pridejo Nemčija, Poljska, Čehoslovaška, Madžarska itd. V tem, ko v Ameriki stavlja 175.000 rudarjev že skoro 2 leti, se dela v vseh teh državah še poleg tega s skrajšanimi delovniki. Da pri nas ni nič bolje, pač vemo sami najbolj.

V splošnem, v svetovni premogovni industriji vlada danes kronična kriza in največji svetovni ekonomski se trudijo najti izhod iz iste, pa ga ne najdejo. Mednarodna rudarska zveza v Bruslju je že ponovno zahtevala po svojih kongresih in konferencah mednarodno rešitev tega vprašanja in je do danes uspeša že taklo daleč, da bo po Društvu narodov sklicana tozadevna svetovna konferenca, na kateri se bo razpravljalo o načinu, kako priti iz te krize, ki je danes že tako opasna, da resno ogroža že gospodarske in politične temelje gotovih držav. Če pa bodo ti gospodje na tej konferenci našli pravo pot iz te krize, je pa drugo vprašanje. Zastopstvo mednarodne zveze rudarjev jim bo pot pokazalo in samo od njih je odvisno, ali ga bodo upoštevali. Pa če ga še danes ne bodo hoteli upoštevati, ga bodo morali pod pritiskom razmer prej ali slej.

Ba zakaj je nastala ta kriza? Zato, ker je bila povzročena po kapitalističnem načinu gospodarske politike, ne pa po razvoju potrebe konzuma. To se pravi, da se danes premog ne producira toliko zaradi potrebe konzuma, kakor zaradi dobičkaželjnosti te industrije posejudočih kapitalistov. Kako se to dejanski dogaja, bodi v naslednjem povedano.

Kakor na vseh poljih razvoja industrije in znanosti ter tehnične vede, tako se je tudi v premogovno industrijo uvedlo vse tehnične iznajdbe in sredstva, s katerimi se omogoča doseči višjo produktivno zmognost. Tako je na primer en nemški rudar v letu 1913 nakopal na ših 1.1 tona premoga, v tem ko ga danes nakoplje 1.5 tone. Isto je v vseh državah. Na eni strani modernizacija obratov, racionalizacija dela in ob enem priganjaški akordni sistem je pritrilo svetovno produkcijo premoga do take

višine, da je samim kapitalistom zrastle čez glavo.

Omeniti je tukaj treba, da sta bila pred vojno glavna producenta premoga Evropa in Amerika, ki sta presežek potrebe izvažala v Afriko, Azijo, Avstralijo itd. Pa kakor povsod, tako se tudi tukaj pokazuje stremljenje teh delov sveta po gospodarski osamosvojitvi, da ono, kar jim njih lastna zemlja nudi, tudi sami izrabijo. Tako se je od leta 1913 dvignila produkcija premoga v Kitajski za 59 odstotkov, v Indiji za 39 odstotkov, v Japonski za 76 odstotkov, v Avstraliji za 17 odstotkov in v Afriki pa za 76 odstotkov od leta 1925. Od tega leta naprej pa se dviguje produkcija še hitreje.

Tu navedeni posamezni deli sveta ali posamezne države, ki so bile prej glavni izjemalci, že danes več ali manj krijejo svoje potrebe iz lastne produkcije. Torej en del krize v evropski in ameriški premogovni industriji obstoja v zmanjšani izvozni možnosti.

Sedaj si pa oglejmo še razvoj te produkcije in nje uporabe.

V letu 1927 je kot dosedaj najvišje dosežena višina svetovne produkcije znašala 1475 milijonov ton in je pressegala produkcijo v letu 1913 za 141 milijonov ton. Svetovna produkcija premoga je v letu 1926 pressegala potrebo konzuma za 240 milijonov ton; v tem ko je samo evropski presežek produkcije nad evropsko potrebo konzuma znašal leta 1913 70 milijonov ton, znaša v letu 1927 107.5 milijonov ton.

Sedaj pa si oglejmo, ko smo zgoraj ugotovili prvi vzrok te krize, še drugi vzrok iste.

Premogu postaja silno nevaren tekmeec in ki ga bo enkrat tudi gotovo izpodrinil, takozvani beli premog, to je elektrika in olje.

Če vzamemo, da je bila nekdanj svetovna paroplovba in železnice največji odjemalec premoga, moramo danes reči, da skoro ni več. V tem, ko se je v letu 1918 uporabljal premog kot pogonsko silo 66 odstotkov na vseh ladjah, se ga sedaj rabi še samo 26 odstotkov, v tem ko že 74 odstotkov ladij rabi olje kot gonilno silo. Istotako je z železnicami. Vse države, ki so navezane na uvoz premoga, se trudijo, da dobijo cenejšo gonilno silo za svojo industrijo, bodiis v obliki elektrike ali olja. Tako vidimo na primer, da v Švici sami že obratuje 78 odstotkov vseh železnic na električni pogon. Ja in celo tiste države, ki so na premogu bogate, upeljavajo, kjerkolikoli mogoče, v svoje obrate to pogonsko silo, ki je cenejša kot pa premog sam.

Amerika sama je pred vojno krila potrebo svoje gonilne sile še v 83 odstotkih s premogom, v tem ko jo sedaj krije samo še s 67 odstotki. Evropa je istotako padla od predvojnih 90 odstotkov na 77 odstotkov v letu 1925, kar se je pa od tega leta v škodo premoga še poslabšalo. Poleg tega se mora uvaževati tudi to, da je medvojna Rusija uvažala pred vojno 10 milijonov ton premoga letno, v tem ko ga je v letu 1925 uvozila še samo 63.000 ton; torej skoro nič. Če danes krije svojo potrebo za lastno produkcijo, v kolikor tudi sama ne uporablja elektrike in olja kot gonilno silo, katara sila pa je zmanjšala potrebo premoga do leta 1927 za celih 40 odstotkov.

Kaj smo sedaj ugotovili? Sedaj smo ugotovili: na eni strani tehnična izpopolnitev obratov, racionalizacija dela, to je višjega izkoriščanja delovne sile, kar ima za posledico velikanski porast produkcije, a na drugi strani pa zmanjšano potrebo konzuma. V teh dveh čimilitelj tiči torej glavni problem svetovne krize v premogovni industriji.

Podjetniki iščejo izhod iz te krize v zmanjšanju produkcijskih stroškov, to je z podaljšanjem delovnega časa, z dosego vedno večje storitve posameznega delavca, poslabšanjem mezd, odpravo socialnih bremen itd. S tem hočejo dobiti konkurenčno zmognost in zavojevati eden proti drugemu svetovni trg, ter tako priti na svoj račun.

Ali je pa na ta način mogoča rešitev te krize? Slučaj angleške premogovne industrije nam kaže, da to ni mogoče. Ko se je v letu 1926 rudarskim podjetnikom posrečilo zlomiti rudarsko stavko in s tem podaljšati delovni čas, ter doseči znižanje obstoječih mezd, kar so prej vedno vpili, da je to edini izhod iz te krize, morajo danes sami ugotoviti, da pred stavko so še delali vsaj z delnim dobičkom, v tem ko so v letu 1927 izgubili okrog 9 milijonov funtov sterlingov.

Kakor angleški, tako se motijo tudi vsi kapitalisti, če mislijo, da bodo z zaslužanjem delovnega razreda rešili to gospodarsko krizo. Ti (kapitalisti) namreč še danes nočejo, pa bodo kmalu morali, razumeti, da brez kupne moči konzumenta, to je najširših plasti naroda, ni mogoče konzumirati današnje produkcije. Prvo se mora preustrojiti način kapitalistične proizvodnje (produkcije). To se pravi privatna posest te industrije se mora podružabiti, nadvednost dela, ki jo danes kot dobiček shrani kapitalist v svoj žep, mora preiti v last ustvarjajoče delovne sile, cele družbe. S tem bo kupna moč konzumenta dana, proizvodnja produkcije se bo uredila po potrebi konzuma in ne špekulacije, tehnična spopolnitev obrata in racionalizacija dela mora služiti kot sredstvo za skrajšanje delovnega časa, vzpostavo higijeničnih ter varnostnih naprav. V tem tiči problem rešitve te krize.

LESNI DELAVCI.

A. V.:

Življenje lesnega delavca.

Stroji, napredujoča tehnika so rodili in ustvarili moderni proletarijat. Proletarijat, ki mu je delovna sila edino sredstvo za preživljanje sebe in svoje družine. Zato

mora vsak lesni delavec prodajati svojo delovno silo čim višje; čim boljše jo proda, tem boljše, človeka vrednejše življenje si omogoči in zjamči. Vse življenje lesnega delavca je en sam boj za omogočitev življenja, preživetja. Od vseh možnosti in nemožnosti neprilike zavisi gospodarski položaj lesnih delavcev. V konkurenčnem boju med kapitalisti, ko se bije konkurenčni boj za cenene izdelke, igrajo delavceve mezdne glavno vlogo in po naziranju delodajalcev prvo vlogo. Delodajalci in lesni trgovci vidijo svojo poglavito vlogo v tem, da oropajo delavce vseh sredstev, ki bi omogočila delavcu uspešen boj za zboljšanje njegovega gospodarskega položaja, dobro se zavedajo, da nudi tudi izkoriščanje, izrabljanje delavca za delodajalca tudi lep in dober vir dobička. Skratka, ves konkurenčni boj v lesni trgovini in industriji se vrši v prvi vrsti na račun lesnega delavstva.

Te na življenjski obstoj lesnih delavcev naperjene in usmerjene napade moramo onemogočiti in paralizirati. Vprašanje nastane, kako bo lesni delavec najuspešneje branil svoje in svoje družine življenje. Odgovor je le eden: z organizacijo bo delavec izjavil vse poizkuse delodajalcev in lesnih trgovcev, ugonobiti njegov gospodarski obstoj.

Lesni delavci se morajo tega dobro zavedati, da ima delodajalec v gospodarskem pogledu absolutno moč nad njimi. Kaj je delodajalec za to, če počiva sekanje lesa v gozdu, miruje žaga, počiva obrat teden, dva ali še več. Delavec, osamel, brez organizacije, brez opore in pomoči, pa mora jesti suhe žgance, če že za zabelo ni zaslužil. In če počiva delavec en dan, dva, mora trpeti, četrti dan stradati. Stradati on in njegova družina. To je enako pri vsem delavstvu, tudi pri lesnem delavstvu je tako. Da, celo še hujše in slabše. Baš v lesni stroki je običaj, da zavrača podjetnik delavceve težnje s tem, češ, dobro, bo pa gozd raste naprej. Če ne bom posekal letos, bo pa gozd sam na sebi porastel v vrednosti. Za življenje pa me ni strah, v kašičici in na banki imam vsega za leta dovolj. Tako pravi delodajalec, kapitalist. Kaj pa bi moral reči delavec — trpin, če ne bi imel organizacije. Organizacije, ki temelji na razredni zavesti. Nič! Upogniti bi moral svoj hrbet in prositi bi moral delodajalca, da mu dovoli sekati les, pomagati delati dobičke, samo da bi imel žgance on in njegova družina.

Za žgance, suh košček kruha se bori delavec; za bogastvo, kapital se bori kapitalist. Zato ta gospodarska razlika, zato tako nujna potreba po organizaciji.

Vsak lesni delavec se mora zato zavedati, da mu žgancev ne bo zabelil delodajalec, kruha ne odreza kapitalist. Zabela, kos belega kruha more iti le na rovaš dobička in vsakdo ve, kako se delodajalec tepe proti vsakemu najmanjšemu okrnjenju zlatega dobička. Lesni delavec si mora znati zabelo in žgance priboriti sam; priboriti pa si more to le, če bo organiziran, razredno zaveden in če bo za organizacijo pripravljen, voljan žrtvovati. Kajti, kdor žrtve ne pozna, ta zmaga ne pozna. Kdor ne pozna boja, ne pozna delavskega življenja in ne uspehov. Dandanes je pač tako: izkorišča se delavec kolikor in kar največ gre. Temu izkoriščanju bo pa delavec napravil konec, če se bo oživel v svoj položaj, se tega položaja zavedel in se priključil organizaciji, edinemu sredstvu za doseg zmage.

Lesnega delavstva štejemo samo v Sloveniji na desetisoče. Le prejšnje vse lesne izvoznice, vse one, ki si polnijo žepe z izvozom, predelavanjem lesa. Vendar vidimo, da število organiziranih niti zdaleka ne odgovarja številu vseh v lesni stroki zaposlenih delavcev.

Mnogi gledajo razredni boj proletarijata od strani, češ, vsaj gre tudi brez njih. Napačno, vsemu delavstvu škodljivo in kvarno je tako naziranje. Vsaj se oni, ki se trudijo v organizacijah, ki vodijo boj, ne bore zase; oni se borijo za vse in vseh dolžnost je, da se združijo v eno vrsto, bojno vrsto. Čim močnejša, zavednejša bo ta bojna vrsta, tem večji, lepši bodo uspehi.

Zato, sodrugi, vsi, ki spravljate v doline gozdne zaklade, vsi, ki služite vsakdanji kruh s predelovanjem lesa, vi vsi pridite v organizacijo, pomnožite naše vrste, pomnožite jih številčno, predvsem pa duševno in borbeno.

ŽIVILCI.

Kongres živlincev.

Glasom § 10 zveznih pravil sklicuje centralna uprava kongres »Zveze živilskih delavcev Jugoslavije«. Kongres se vrši v nedeljo, dne 3. marca 1929 ob 9. uri dopoldne v palači Delavske zbornice, Miklošičeva cesta s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora: a) predsednika; b) tajnika; c) blagajnika.
2. Poročilo delegatov.
3. Volitev novega odbora.
4. Delo zveze v bodoče: a) ujedinjenje; b) nedeljski počitek.
5. Slučajnosti.

Vse podružnice se pozivajo, da se ravna po razposlanih okrožnicah.

Centralni odbor.

Pivovarji v Ljubljani.

V podjetju »Union« so razmere vedno neznosnejše. Vedno se po posameznih oddelkih množe šikane in to po večini zadeva starejše delavce. Sodruge, ki se zavedajo, da niso samo stroji, nego ljudje, ki sicer prodajajo svojo delovno moč, ne trpe pa, da bi se jih tudi zasluževalo kot človeka, se naravnost šikanira z vsemogočim ter takorekoč izjiva od strani podjetja. Zakaj, to ima vodstvo podjetja dobro preračunano, vemo pa tudi mi. Vendar se namen, ki ga ima podjetje s temi našimi sodrugi, ne

bo izpolnil. Ker radi bi se človeka iz »Uniona« iznebili, da bi ostali samo pohlevni stroji, katere bi se potem dalo goniti, dokler bi se ne polomili. Zato pa vreči med staro železje, saj je novih na razpolago dovolj.

Tako misli podjetje. Mi pa pravimo: Delovna moč se naj dostojno plača; iz človeka ne pustimo, da bi delali stroji!

Mesarji v Ljubljani.

Kakšne plače imajo mesarski pomočniki v Nemčiji, si niti mi v Ljubljani in v Jugoslaviji sploh niti menda sanjati n. cupamo. Le splošje, kakšne plače so n. pr. v Württembergu: I. kategorija 45 mark, II. kategorija 42 mark, III. kategorija 39,85 kar da v naši valuti, če računamo marko okroglo po 13 Din, 580 Din (II. kategorija 545 Din in III. kategorija 518 Din). Plače so tedenske, delovni čas je osemurnik. Nadure se plačujejo s 50-odstot. povškom.

Take plače so pa dosežene zato, ker je organizacija mesarskih pomočnikov močna in so njih zahteve opre na moč organizacije, t. j., da ne more zaupnike ta ali oni mojster zato, ker zahtevajo, kratkoma lovreči na ceno, nego mora ugoditi. Imajo tudi kolektivno pogodbo. Sedaj s 1. januarjem 1929 je organizacija mesarskih pomočnikov kolektivno pogodbo odpravila in vložila zahtevo po zvišanju in sicer za 10 odstotkov. Po novi kolektivni pogodbi bodo znašale plače za I. kat. 630 Din, za II. kat. 600 Din in za III. 560 Din tedensko.

To smo zapisali zato, da mesarski pomočniki pri nas vidijo, kaj se pravi biti organiziran in kaj se pravi imeti močno strokovno razredno-borbeno organizacijo.

Ker, ako pogledam, zasluži pri nas mesarski pomočnik toliko na mesec, kar zasluži mesarski pomočnik v Württembergu na teden. Da pa so v drugih večjih mestih plače še večje, ni treba v ožgled tega še posebej povdarjati.

Delajmo, da jo bomo imeli. Sedanja se v to lepo razvija in če je že bila sposobna doseči nedeljski počitek, bo sposobna doseči tudi zboljšanje plač. Ali zato treba, da so vsi mesarski pomočniki organizirani in da se trdno drže organizacije.

Pevski odsek podružnice pekov v Ljubljani priredi predpustno zabavo v soboto, dne 9. februarja 1929 v gostilni Potočnik (Reinighaus) v Spodnji Šiški, Frankopanska cesta. Začetek ob 8. uri zvečer.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Splošna delavska Zveza Jugoslavije.

Mesec december in januar sta za naše podružnice bila meseca dela. Z vso požrtvovalno vneto so se zaupniki in člani vrgli na delo za volitve obratnih zaupnikov in povzdig naših bojnih organizacij. V vseh tovarnah in podjetjih, kjer imamo organizacije, je bilo opažati živahno gibanje. Da ni to bilo vseč podjetnikom, ki so hoteli z različnimi metodami ovirati, je razumljivo. Razumljivo je tudi, da našim krščanskim »specijalistom« ni bilo in ni vseč, ker so naši sodrugi v par tovarnah, tam kjer so oni »specijalisti« imeli dosedaj zaupnike, izrekli tem nezaupnico ter si postavili svoje bojeve sodruge.

V Trzinu je, dne 9. t. m., v predilnici Glanzmann naša lista dobila 463 glasov in 10 mandatov, klerikaleci pa 297 glasov in 6 mandatov.

V Vevčah jim je položaj rešila nastala situacija. Cel mesec so spravljali kandidatno listo skupaj. Dočim so naši sodrugi v par dneh sestavili listo in zbrali nad petdeset podpisov zanj. Zares škoda, da se volitve ne vrše po krivdi kršč. »specijalistov« (ker so jih zavlačevali). Ako bi se vršile, bi imeli priliko videti, da njim ogromen del delavstva ne zaupa.

Ker so naše organizacije šle skoro povsod takoj na delo, imamo danes povsod volitve obratnih zaupnikov izvedene.

V bodočih tednih pa na delo sodrugi, s pripravami za občne zbornice, na katerih si začrtamo pot za naše bodoče delo!

Strokovna zborovanja naših organizacij so se izvršila v decembru v naslednjih krajih: v Kranju, v Medvodah, v Trzinu, Mojstrani, Vevčah, Ljubljani, Mostah, Šiški, Celju in Šoštanju. Povsod vlada energično razpoloženje za nove boje in uspehe v novem letu.

Da se naši sodrugi v Mariboru in njega okolici pridno gibljejo, dokazuje to, da naraščajo organizacije.

Moste.

Občni zbor naše podružnice, kateri se je vršil dne 17. jan., je dobro uspeh. O njem bomo še poročali.

Ljubljana.

Na predlog naše usnjarske strokovne podružnice v Ljubljani, je Delavska zbornica v zadevi tovarne »Pollak«, radi nameravanega 10-odstot. odtrgavanja za »šteđenec«, intervenirala. O tem natančneje prihodnjic.

HOTELSKIH, KAVARNIŠKIH IN GOSTILNIŠKIH USLUŽBENCEV.

Kaj nudi organizacija hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev svojim pravomočnim članom.

Člani imajo v smislu pravil in pravilnika sledeče pravice:

1. brezplačno posredovanje dela;
2. brezplačno prejemanje strokovnega glasila;
3. brezplačno pravno pomoč;
4. podporo pri stvkih in drugih meznih gibanjih;

5. podporo v slučaju brezposelnosti;
6. potne podpore;
7. potne predujme;
8. razne druge ugodnosti, kot n. pr. zastopanje in intervencije v spornih zadevah, dostop do predavanj in tečajev, udeleževanje pri zabavnih prireditvah itd.

Posredovalnica dela.

Vsi člani strokovne organizacije kavarniških in gostilniških uslužbencev imajo pravico do brezplačnega posredovanja dela v smislu teh pravil. — Redni člani dobijo svoje glasilo, ki obvešča naše članke o strokovnem gibanju.

Podpore v slučaju brezposelnosti.

Po 12-mesečnem članstvu ima vsak član pravico do brezposelnosti podpore v smislu pravil pravilnika. Povdariti pa je treba, da član, ki ni plačeval redno svoje članarine, nima pravice do teh podpor. Posebno važno je določilo pravilnika, da imajo pravico do podpore le oni člani, ki so pravočasno prijavili svojo brezposelnost.

Če ni strokovne organizacije.

Že večkrat smo pisali o potrebi strokovne organizacije hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev in po enoletnem boju smo se zavedni uslužbenci skupaj zbrali in postavili našo strokovno organizacijo hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev. Kaj nam naj nudi ta naša strokovna organizacija? Ona nam nudi to, da si pridobimo naše pravice, ki nam pripadajo po zakonu.

Poziv nas, zavednih članov, ki smo ustanovili našo strokovno organizacijo, je imel tudi uspeh. Od vseh strani se nam prijavljajo člani, ki pripadajo naši stroki. V današnji številki »Delavca« hočemo pokazati v glavnem stanje uslužbencev, kako nas izrabljajo hotelirji, kavarnarji in gostilničarji. Mi nimamo ne nedeljskega ne dnevnega počitka, ki ga vsi drugi delavci že imajo. To pa zaradi tega ne, ker nismo imeli naše strokovne organizacije. Poleg tega pa so med nami svoje vrste sotrpini, ki jih goni hlapčevstvo in bi delali magari zastoni. Namesto da bi se borili za pošteno plačo, se zadovoljujejo z milodaram (Trinkgeld), ki mu ga dajejo tisti, ki prihajajo vsaki dan v gostilno ali kavarno.

Naši hotelirji in kavarnarji hodijo po svetu in radi pripovedujejo, kako je v inozemstvu. Nič pa nočejo opaziti tam, da je tisti »trinkgeld« že davno umrl. Tukaj v Ljubljani in drugod je seveda še vse to moderno, kar je v inozemstvu že davno odpravljeno. Zato je sedaj naša dolžnost, da si naša delavska organizacija pridobi osemurnik, osiguranje delavca za čas boleznih in delovni red. Zato vsi uslužbenci hotelov, kavarn in gostiln, stopite v svojo strokovno organizacijo! Samo v skupnem delu je naša moč!

Organizacija hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev je začela redno poslovati v prostorih Strokovne komisije, palača Delavske zbornice, levi vhod, I. nadstropje.

Odbor.

MONOPOLCI.

Internacionala tobačnih delavcev.

Na kongresu zveze grških tobačnih delavcev je bilo sklenjeno, da se organizacija priključi internacionali tobačnih delavcev. Kongres je med drugim sprejel tudi ostro resolucijo, s katero protestira proti temu, da je grški konzulat v Rotterdamu odklonil delegaciji internacionalne tobačnih delavcev, ki bi se imela udeležiti kongresa, svoj vizum.

Kongres je sklenil ustanoviti borbeni fond in se je pečal z raznimi izboljšavanji na socialnem polju. Posebno se je povztrajalo, storiti vse, da se organizira žene in mladoletne.

RAZNO.

Jubilanti zadrugnega dela.

V nedeljo, dne 5. januarja, se je vršila izredno lepa slavnost tridesetletnega dela na zadrugnem in gospodarskem polju. Prva delavska pekarna v Mariboru je obhajala svoj jubilej. Popoldan ob 15. uri se je zbralo v poslopu pekarni lepo število zadrugarjev. Predsednik nadzorstva z. D. D. G. je v zbranih besedah pozdravil navzoče in nato podal besedo slavnostnemu govorniku z. Rakušu. Govornik je v svojem lepem in stvarnem govoru omenil, kaj je pomenila zadruga v teh dolгих tridesetih letih za strokovno in kulturno gibanje. Da je strokovna organizacija v Mariboru stabilna, da se je fluktuacija omejila na minimum in da imajo mariborski peki pevske odseke, ki je poznan širom cele Slovenije. Tudi strokovnim organizacijam je bilo podjetje vedno najboljša opora. Zadruga je imela v tej dobi vsega skupaj 36 članov, od katerih je 22 izstopilo, 7 umrlo in 7 jih še obstoja. Med temi sed-

mimi se nahajata dva jubilanta, z. Merlin Vid in Čeh Karl, ki sta preživljala vse dogodke razvoja in nista klonila najslabšim časom, katerih je bilo mnogo, predno se je zadruga razvila do enega največjih podjetij te vrste v Mariboru. Od lepih pohvalnih besed njih vztrajnosti, zvestobe in energije ginjenima jubilantoma so izročili tovariši vsakemu spominsko diplomu in lepo darilo. Nato je zapel oktet pevskega odseka pekov lepo pesmico v pozdrav slavljenima jubilantoma. Odposlanec zveze gospodarskih zadrug iz Ljubljane je v imenu Prve delavske pekarnice v Ljubljani jubilantoma častital in med drugim tudi omenil nesebično delovanje s. Grčarja, kateri je bil po preobratu postavljen za sekvestra in je s svojim delom olajšal likvidacijo in osamosvojitve tega danes tako evročnega podjetja. Zadrugi pa želi, da bi se v prihodnji dobi postotčila. Ker se je ravno ob istem času po celjskih ulicah pomikal pogrebni sprevod preminulega zadrugarja Valentina Komavlija, so se vsi navzoči v znak sožalja vzdignili iz svojih sedežev in se eno minuto v tiho stoji združili z žalujočimi v sprevodu. Na to so se izpregovorili častitke drugi gostje.

Jubilanta se zahvaljujeta častitkam, posebno gostom, ki so prišli iz daljnih krajev. Zahvaljujeta se konzumentom, ki so v prvi vrsti pripomogli k temu lepemu uspehu in še posebna zasluga gre vsem ostalim sodelavcem tega zadrugnega podjetja, da se tako lepo razvija. Po končanih nagovorih so ponovno stopili v akcijo pevci in citre v spremstvu kitare agilnega Rakuša.

Književnost.

Angelo Cerkenikova tragedija »Očiščenje« se igra v ljubljanskem dramatskem gledališču v začetku februarja 1929. Opozarjamo vse delavstvo v Ljubljani in okolici, da se udeleži te predstave. Dan še ni določen, ali tako med 5. in 10. februarjem bo premijera. Cerkenikova poznamo kot proletarskega pisatelja in v »Roki pravice« je z žgočo satiro pokazal, kakšna je »pravica« v kapitalistični družbi. »Očiščenje« pa istotako kaže, kako gledajo grešniki iz višjih slojev, da se tako izrazimo, na svoje žrtve in kako se delajo pred javnostjo čiste in dostojne. Priporočamo, da si naročite knjigo, ki se nareča: Umetniška Matica, Ljubljana, Dunajska cesta 35. Cena s poštnino vred je 10,50 Din.

»Svoboda«, katere 2. številka izide 1. februarja, bo še zanimivejša, kakor je bila 1. številka. Obsegala bo 24 strani. Prva številka je vzbudila povsod veliko pozornost in zanimanje. Sodrugi, pristopajte k »Svobodi« in s tem dobite že tudi list.

Block: »Dvanajst«, pesmi ruske revolucije v prevodu Mile Klopčiča so že skoraj razprodane. Kdor jih še nima, naj jih takoj naroči. Izvod stane 12 Din. Dobiva se v upravi »Delavca«.

Mile Klopčič: »Plamteči okovi«, pesmi revolucionarja. Vezan izvod stane 10 Din. Zelo primerne so za recitacije. Segajte po »Plamtečih okovih«! Dobe se v upravi »Delavca«.

Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije, centrala Ljubljana, priredi

MEDNARODNO MASKERADO

v petek, dne 1. februarja tl. v veliki dvorani »Tabor«-a v Ljubljani. Na sporedu je: Srečolov z množestvilnimi dobitki, ples, šaljiva pošta in druga različna razveseljevanja. Igra lastna godba na pihala. Začetek ob 20. (8. uri zvečer). Konec ob 3. uri jutraj. Vstopnina 10 Din za osebo. Čisti dobiček je namenjen za podpiranje onemoglih in reduciranih članov.

Sodrugi, sodružice!

Vljudno naznanjam, da sem otvoril na Turjaškem trgu št. 2 svoj

brivski in česalni salon,

katerega bom vodil točno in solidno ter po znižanih cenah.

Izvrševal bom vsa v mojo stroko spadajoča dela, to je v postrežbi gospodov, striženju bubi-frizur, onduliranju itd.

Sodružice pozdrave

M. Gorenc.

Svoji k svojim!

Delavski gospodar, delavska gospodinja kupujeta pri trvdakah, ki inserirajo v našem listu.

Iščejo se za vse osebe vrste mest

kot voditelji podružnic. Posebno znanje, obratni ali kavcijski kapital ni potreben — Mesečni dohodki okrog 150 — 200 dolarjev. — Vpraša se pod

„THE NOVELTY“
VALKENBURG, Limburg, Holland.